

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อการวิจัย

จากสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะปัญหาการว่างงานของประชากรในประเทศ สาเหตุของปัญหาดังกล่าว อาจจะมีผลสืบเนื่องมาจากคุณภาพของระบบการศึกษา เช่น บัณฑิตส่วนใหญ่ยังไม่สามารถที่จะนำหลักการทฤษฎีและความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้อย่างถูกต้อง เมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน และถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการสนับสนุนให้มีโครงการต่างๆ ที่ส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่เพื่อแก้ปัญหการว่างงานของบัณฑิตที่จบใหม่แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวได้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในฐานะผู้รับผิดชอบสถาบันอุดมศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมไทยทั่วประเทศ คำนึงถึงปัญหานี้เช่นกัน ดังนั้นเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาดังกล่าว จึงมีการปรับยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยการพัฒนาการศึกษาซึ่งมิใช่เน้นหนักเฉพาะวิชาการ แต่มีการเพิ่มความพร้อมให้นักศึกษาในการประกอบอาชีพ เมื่อสำเร็จการศึกษา บัณฑิตเหล่านี้จะเป็นกลไกหนึ่งของสังคม ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ และช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาเพื่อเป็นกลไกที่แข็งแกร่งของสังคมไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดโครงการพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขึ้น โดยกำหนดรูปแบบการทำงานของนักศึกษาให้มีส่วนร่วมอยู่ในสถานประกอบการ ในฐานะพนักงานชั่วคราว

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นระบบการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานในสถานประกอบการอย่างมีระบบ โดยจัดให้มีการเรียนในสถานประกอบการอย่างมีระบบ กล่าวคือให้สถานศึกษาจัดให้นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 และ/หรือชั้นปีที่ 4 ไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือ ในฐานะเป็นพนักงานชั่วคราว เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ และจะได้รับหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต ในระบบการศึกษาแบบทวิภาค และไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต ในระบบการศึกษาแบบไตรภาค ทั้งนี้นักศึกษาจะเข้าปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการ ได้ต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งในเรื่องความรู้เกี่ยวกับวิชาการ และความรู้ในเรื่องการค้าจริงในสังคมการทำงาน โดยนักศึกษาที่จะเข้าร่วมโครงการ จะต้องดำเนินการทุกขั้นตอนเสมือนจริง ตั้งแต่การเขียนใบสมัคร การผ่านการคัดเลือกจากสถานประกอบการ การปฏิบัติงานในฐานะพนักงานชั่วคราว การประเมินผลการทำงาน เป็นต้น ซึ่งการ

ปฏิบัติงานจะอยู่ภายใต้ การดูแลของอาจารย์นิเทศที่สถาบันการศึกษา จัดให้ร่วมกับพนักงานที่ปรึกษาที่สถานประกอบการมอบหมาย

สหกิจศึกษาเป็นมิติใหม่ของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพราะเป็นการจัดการศึกษาโดยขยายเครือข่ายการดำเนินงาน และรับผิดชอบการจัดการศึกษา ซึ่งแต่เดิมผู้รับผิดชอบต่อการศึกษา คือ เครือข่ายการดำเนินงานและรับผิดชอบการจัดการศึกษา แต่สหกิจศึกษาผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาประกอบด้วย สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการ ซึ่งเปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยวิชาชีพช่วยพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา

นักศึกษาสหกิจศึกษาสามารถเรียนรู้ประสบการณ์จริงจากการไปปฏิบัติงาน ทำให้ได้รับทราบด้วยตนเองว่าขาดทักษะในเรื่องใดที่จำเป็นต้องการประกอบวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาตนในการอยู่ร่วมกับสังคม การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงาน และผู้บริหาร รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความรู้เหล่านี้นำมาซึ่งการพัฒนาตนเองของนักศึกษาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาและสามารถมองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพต่อไปได้ในสังคม (โครงการสหกิจศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เขตการศึกษาภูเก็ต ได้เห็นถึงความสำคัญของสหกิจศึกษาที่จะสามารถนำมาช่วยในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และงานด้านวิชาการ เพื่อเป็นหนทางในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ประกอบกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เขตการศึกษาภูเก็ต เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความมุ่งมั่นพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ เพื่อทำหน้าที่ผลิตบัณฑิต ให้มีมาตรฐานระดับมืออาชีพ โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสไปปฏิบัติงานจริงกับสถานประกอบการตรงตามสาขาวิชาที่เรียน ซึ่งเป็นรูปแบบที่แตกต่างจากการฝึกงานทั่วไป ที่มีช่วงระยะเวลาในการฝึกงานค่อนข้างสั้น และนักศึกษามักเป็นผู้สังเกตการณ์มากกว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง ทำให้นักศึกษาไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมประสบการณ์ และทักษะวิชาชีพในรูปแบบของสหกิจศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ประสงค์ของหลักสูตร คือ เพื่อเติมประสบการณ์ด้านวิชาชีพแก่นักศึกษา เสริมทักษะนักศึกษาด้านการนำทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม พัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพสูง และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ให้ภาคเอกชน มีส่วนร่วม กับสถานศึกษา ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง และเพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการนิเทศงานนักศึกษานในสถานประกอบการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เขตการศึกษาภูเก็ต มอบหมาย ให้ งานสหกิจศึกษาและการฝึกงาน เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานและพัฒนาสหกิจศึกษา ในปีการศึกษา 2548 มีนักศึกษานที่

ลงทะเบียนเรียนวิชาสหกิจศึกษา จำนวน 67 คน และสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 29 แห่ง การจัดการศึกษา รูปแบบสหกิจศึกษา มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 4 ฝ่าย คือ นักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา พนักงานที่ปรึกษา และ เจ้าหน้าที่งานสหกิจศึกษา ซึ่ง มหาวิทยาลัย ต้องการให้การดำเนินงานของโครงการสหกิจศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะกระทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ จำเป็นต้องมีข้อมูลและพื้นฐานเกี่ยวกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพราะฉะนั้น การศึกษาวิจัยผลการดำเนินงานสหกิจศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 ศึกษาความคิดเห็นของ พนักงานที่ปรึกษา ที่มีต่อ ผลสำเร็จของงาน ความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ ลักษณะส่วนบุคคล และความรู้ด้านวิชาการ ของนักศึกษาสหกิจศึกษา รุ่นที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เขตการศึกษาภูเก็ต

1.2.2 ศึกษาความคิดเห็นของ อาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษาสหกิจศึกษา ที่มีต่อ ความรู้ด้าน วิชาการ ของนักศึกษาสหกิจศึกษา รุ่นที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เขตการศึกษาภูเก็ต

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษเกี่ยวกับการไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ ในรุ่นที่ 1 ของคณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อ เติมประสบการณ์ ด้านวิชาชีพแก่นักศึกษา เสริมทักษะนักศึกษา ด้านการนำทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่าง เหมาะสม พัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพสูง และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ให้ภาคเอกชน มี ส่วนร่วมกับสถานศึกษา ในการร่วมกันผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรและ งานวิชาการของสถานศึกษา

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1.4.1 สหกิจศึกษา หมายถึง กิจที่ทำร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และ เกิดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เน้นความรู้ภาคทฤษฎีและประยุกต์ไปสู่การปฏิบัติ มีการฝึกปฏิบัติงาน ขึ้น พื้นฐาน งานวิชาชีพ ฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ เป็นการไปหา

ประสบการณ์จริงในสถานประกอบการอย่างมีระบบ ด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการ นับเป็นการเปิดโอกาสให้สถานประกอบการภาคเอกชนและของรัฐ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ทำให้มีการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย ได้มาตรฐาน รวมทั้งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการกับมหาวิทยาลัยผ่านนักศึกษา โดยมีอาจารย์ไปนิเทศงานด้วย นอกจากนี้ นักศึกษายังได้ค่าตอบแทนเสมือนเป็นพนักงานชั่วคราว ผู้ที่ได้ประโยชน์จากสหกิจศึกษา ก็คือนักศึกษา ที่จะได้รับประสบการณ์ มีผลการเรียนดีขึ้น เกิดการพัฒนาตนเองเป็นบัณฑิตที่มีศักยภาพ มหาวิทยาลัย เกิดความร่วมมือกับสถานประกอบการ ทำให้มหาวิทยาลัยได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงานและสถานประกอบการ มีนักศึกษาช่วยปฏิบัติงานทั้งปี และลดการจ้างพนักงาน

1.4.2 นักศึกษาสหกิจศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสหกิจศึกษา

1.4.3 การติดตามและประเมินผลสหกิจศึกษา หมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมายและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ โครงการและหาข้อสรุปที่แน่ใจว่าเกิด โครงการเพื่อเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการสหกิจศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

1.4.4 สถานประกอบการ หมายถึง สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือรับนักศึกษาสหกิจศึกษารุ่นที่ 1

1.4.5 อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง อาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษาสหกิจศึกษา รุ่นที่ 1 ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

1.4.6 พนักงานที่ปรึกษา หมายถึง พนักงานที่สถานประกอบการมอบหมายให้ดูแล นักศึกษาโดยตรง ตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการนั้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร ของสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เขตการศึกษาภูเก็ต

1.5.2 สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาโครงการสหกิจศึกษาของสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เขตการศึกษาภูเก็ต

1.5.3 ข้อมูลที่ได้รับเป็นประ โยชน์กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง